

KNMG-VOORZITTER RENÉ HÉMAN WIL GEZONDHEID OOK BUITEN DE SPREEKKAMER BEVORDEREN

‘Gezondheid is politiek’

Gezondheid stimuleren is de passie van KNMG-voorzitter René Héman. Hij wil dit mogelijk maken voor alle artsen, bijvoorbeeld met een tolkenvergoeding, door openbaarmaking van berispingen af te schaffen en door onuitvoerbare artsentaken uit wetsvoorstellen te halen.

We zijn allemaal artsen maatschappij en gezondheid, zei René Héman in een column die hij najaar 2015 als voorzitter van de Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid schreef en hij riep zijn beroepsgenoten op om samen duurzame gezondheid en preventie te stimuleren. Maar sommigen zijn – naar George Orwell – meer arts M&G dan anderen. René Héman valt in die eerste categorie. Zijn passie is gezondheid bevorderen door verder te kijken dan de spreekkamer. ‘Willen we goede gezondheidszorg leveren, dan moeten artsen samenwerken en de invloed van maatschappelijke ontwikkelingen meenemen. Gezondheid is politiek.’ En dus ging Héman besturen, na een start in Zambia en een werkzaam leven in de curatieve zorg, sociale geneeskunde en nu de bedrijfs-geneeskunde. Eerst was hij voorzitter van de KAMG, toen interim-voorzitter KNMG en sinds januari dit jaar is hij officieel voorzitter. Een strikte portefeuillevredeling tussen de KNMG en haar federatiepartners bracht de onderwerpen ethiek, recht en volksgezondheid op het bordje van Héman.

Rookvrij

Jongste wapenfeit van Héman past helemaal in zijn straatje: op Wereld Niet Roken Dag eind mei tekende de KNMG de intentieverklaring ‘Maak de zorg rookvrij’ samen met onder meer ziekenhuizen, umc’s, ziekenhuisbestuurders, ggd en ggz. Héman: ‘We gaan de zorg nu echt rookvrij maken, niet-roken wordt de norm. Niet alleen voor patiënten, ook voor zorgverleners en bezoekers. Mensen moeten actief worden aangemoedigd en worden begeleid in het stoppen met roken. En we streven naar een rookvrije generatie.’ Dit voorjaar kwamen de landelijk media bij de KNMG langs toen

een pennenvrucht op het gebied van de ethiek klaar was: de reactie op het kabinetsplan om stervenshulp door niet-medici toe te staan bij voltooid leven. Héman legde voor de camera van Nieuwsuur uit waarom de KNMG een extra regeling naast de euthanasiewet niet ziet zitten. Hij noemde het onwenselijk dat het plan er komt naast de ‘goed functionerende euthanasiewet, die transparant is, een brede reikwijdte heeft, toetsbaar is en veilig voor patiënt en arts.’ Het stoort Héman dat het kabinet hiermee ‘schijnautonomie’ creëert, want net als de euthanasiewet heeft ook dit plan toetsingscriteria die ertoe kunnen leiden dat iemand niet wordt geholpen. ‘Bovendien holt de regeling de euthanasiewet uit en leidt die tot stigmatisering van ouderen. Daarnaast lijkt het erop dat artsen er toch bij worden betrokken’, aldus Héman.

Naming-and-shaming

Naast preventie en ethiek komt deze maand het recht aan bod, nu het Nivel zijn onderzoek heeft gepresenteerd over de grote impact op artsen en hun omgeving van het openbaar maken van tuchtrechtelijke berispingen. Héman: ‘De KNMG heeft erg aangedrongen op een onderzoek naar de impact van zo’n openbaarmaking en heeft zich altijd verzet tegen deze wijze van naming-and-shaming.’ Volgens Héman is openbaarmaking ‘disproportioneel’. De patiënt schiet er niks mee op, want de maatregel ‘zegt niets over de totale kwaliteit van zorg door die arts.’ Geen keuze-info voor de patiënt dus, maar wel stigmatisering van de arts. Soms krijgen de kinderen op de sportclub negatieve reacties op het werk van hun vader, over de klacht, noemt hij als ongewenst voorbeeld. Héman: ‘Ik heb weleens de parallel getrokken met een buschauffeur; stel dat zijn verkeersboetes openbaar worden gemaakt. De bekeuringen hebben, net als de berispingen en waarschuwingen, geen enkel effect op je beroepsuitoefening en de chauffeur mag blijven rijden. Dus waarom zou je berispingen of boetes bij een buschauffeur niet publiceren, en bij een arts wel? En wat zegt dat over de kwaliteit van de arts?’ Er is nog een andere kant. Uit onderzoek blijkt dat naming-and-shaming ertoe leidt dat bijvoorbeeld scholen waar dat gebeurt met schoolleiders, steeds slechter worden. ‘Goede werknemers trekken weg en willen er niet mee geassocieerd worden’, verklaart Héman. ‘Zo snel mogelijk afschaffen dus, die maatregel!’

‘De patiënt schiet niks op met het openbaar maken van berispingen’

ERIK VAN T'WOUD

Nieuwe structuur

Héman is in zijn voorzitterstijd tot nu toe ook druk geweest met het vormgeven van een nieuwe organisatiestructuur van de federatie KNMG. De acht partners zijn niet langer allemaal vertegenwoordigd in het bestuur van de KNMG, maar hebben hun mandaat gegeven aan een bestuur van vier man. ‘Verbinden in vertrouwen’ noemt Héman dit. Wat merkt de dokter in de dagelijkse drukte hiervan? ‘Ik weet niet precies of je daar als dokter al wat van merkt. De KNMG wordt slagvaardiger, kan directer reageren. De reactie op het kabinetsstandpunt over voltooid leven is een mooi voorbeeld. Dat is een evenwichtig, breed

RENÉ HÉMAN (1959)

Héman is opgeleid als tropenarts en werkte vijf jaar in Zambia en Zimbabwe. Terug in Nederland volgde hij de opleiding tot arts maatschappij & gezondheid. Momenteel werkt hij als vrijgevestigd arts maatschappij & gezondheid en is daarnaast werkzaam in de bedrijfsgeneeskunde. Tot januari was hij voorzitter van de Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid (KAMG). Sinds januari 2015 zit Héman in het dagelijks bestuur van artsenfederatie KNMG, vanaf januari als voorzitter. Hij is ook actief in de World Medical Association.

gedeeld document geworden, net als de deze maand verschenen KNMG-visie “Zorg die werkt” over arbeidsgerichte medische zorg voor iedereen.’

Onderdeel van de vernieuwingen is een ‘revitalisering’ van de districten, vertelt Héman. ‘Er zijn districten die voor het eerst in tien jaar weer een activiteit in de regio organiseren.’ Voor een landelijke belangenbehartiger als de KNMG spelen districten een cruciale rol in het smeden van onderlinge contacten tussen artsen. Héman: ‘Niet alleen horen we zo goed wat er speelt en kunnen we met elkaar in discussie, ook is het simpelweg zo dat je betere zorg krijgt als ik als jeugdarts de kinderarts in de regio ken en makkelijk kan bellen. En als er vertrouwen is, kun je elkaar ook makkelijker aanspreken op dingen die niet goed gaan.’

Moreel gezag

Niet alleen onderling contact, maar ook het morele gezag van de KNMG wil Héman bevorderen. ‘We gaan niet over het geld en dat maakt onze belangenbehartiging juist sterk’, stelt Héman. Hij ervaart dat de KNMG wordt gezien als een oude organisatie met moreel overwicht. ‘We willen impact hebben op ethische en politieke kwesties en laten ons daarin horen. Dat heb je het afgelopen halfjaar ook gezien. We hebben met Rotterdam een symposium georganiseerd over kwetsbaar ouderschap en in Utrecht over rookvrije zorg. Ik vind het belangrijk dat de KNMG opkomt voor kwetsbare mensen. Patiënten zijn per definitie kwetsbaar, maar ook artsen zitten soms in een moeilijke situatie. Met de federatiepartners willen we de leden ondersteunen bij moeilijkheden op collectief en individueel niveau. Ze kunnen bijvoorbeeld dagelijks bij de Artseninfolijn terecht.’

Onmogelijke opgave

Daarbij moet ‘het bordje van de dokter’ bewaakt worden, bemerkt Héman, want er ligt nog weleens iets op dat er niet hoort. ‘Het inschakelen van tolken bijvoorbeeld bij mensen die geen Nederlands spreken. Dat probleem legt de overheid bij de arts. Dat kan niet. Moet de arts de inzet van een tolk betalen? Deze patiënten moeten gewoon kunnen worden geholpen.’ Met een intensieve lobby kon de KNMG de verplichting afwenden om elk vermoeden van kindermishandeling te melden. Héman: ‘Dat zou een zware wissel hebben getrokken op de arts-patiëntrelatie en de bestrijding van kindermishandeling niet dichterbij hebben gebracht. De politiek moet artsen professionele ruimte geven voor de afweging welke hulp het beste werkt. Dat vertrouwen verdienen dokters.’

In het voorstel voor een nieuwe orgaandonatiewet krijgen artsen ook onuitvoerbare taken toebedeeld. De Eerste Kamer behandelt nu het initiatiefwetsvoorstel van D66 om een actief donorregistratiesysteem in te voeren. Iedereen die niet reageert op een oproep van de overheid over donorschap komt in het Donorregister te staan als orgaandonor onder de noemer ‘geen bezwaar’. Aan artsen de taak om vast te stellen of de donor ten tijde van de registratie wilsbekwaam was. Een onmogelijke

‘Artsen zijn de “morele ridders” van de zorg’

opgave. Afgelopen maand sprak Héman op een deskundigenbijeenkomst van de Eerste Kamer in Den Haag. ‘Artsen willen graag een grotere beschikbaarheid van organen. Maar als dit voorstel ongewijzigd wordt ingevoerd, vrezen wij complexe situaties voor artsen en nabestaanden’, liet hij weten. Een brief aan de Eerste Kamer met een gedetailleerde opsomming van de praktische bezwaren tegen het wetsvoorstel was daaraan voorafgegaan, waarbij de KNMG nadrukkelijk liet weten geen politiek standpunt te zullen innemen voor of tegen het wetsvoorstel. Een aantal patiëntenorganisaties sloeg daarop de handen ineen en liet de Eerste Kamer weten dat de KNMG ‘onvoldoende aandacht voor het leed van patiënten’ toonde. Heeft de artsenorganisatie eigenlijk nog wel maatschappelijke manoeuvreerruimte? Héman maakt zich daarover geen zorgen. ‘We staan óók voor goede zorg als dat betekent dat we een minder populaire of minder voor de hand liggende visie moeten brengen. Denk bijvoorbeeld aan het beroepsgeheim dat steeds onder vuur ligt. De zorg wordt juist sterker als we vanuit verschillende perspectieven antwoorden formuleren.’ Hij wil eerder het compliment benadrukken dat hij onlangs kreeg van medecriticaster Patiëntenfederatie Nederland: ‘Artsen zijn de “morele ridders” van de zorg.’ ■

KNMG

Artsenfederatie KNMG is een koepel van De Geneeskundestudent, de Federatie Medisch Specialisten, de Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid (KAMG), de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD), de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB), de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG) en de Vereniging van specialisten ouderengeneeskunde Verenso. De KNMG vertegenwoordigt daarmee bijna zestigduizend artsen en geneeskundestudenten. Medisch Contact is het onafhankelijke vakblad van de KNMG. Het wordt aan alle aangesloten artsen gestuurd, studenten krijgen een gratis pdf van het blad.

web

De KNMG-brief aan de Eerste Kamer en de columns van René Héman vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.